

Nya regler för organdonation

1 juli 2022 (SOSFS 2005:10 1 sep 2022)

Pia Löwhagen Hendén

Överläkare Med. Dr

Regionalt donationsansvarig Läkare Västra regionen

Ordförande NAG Donation NPO PIVoT

Vad kan de nya lagarna leda till?

Läkartidningen 38–39/2019

En person kommer till sjukhuset med afasi och hemipares.

Datortomografi visar stor intracerebral blödning.

Neurokirurg rekommenderar observation och ny datortomografi vid försämring och patienten läggs in på vårdavdelning.

Det närmaste dygnet försämras tillståndet hastigt och patienten blir medvetslös.

Datortomografi visar progress och hotande hjärnstamsinklämning.

Kirurgisk åtgärd bedöms inte meningsfull.

Ansvarig neurolog informerar anhöriga om att inget kan göras och behandlingsbegränsningar införs.

Anhöriga informerar i sin tur om att patientens önskan är att kunna donera organ efter sin död.

Neurologen kontaktar därmed ansvarig intensivvårdsläkare.

Läkartidningen 38–39/2019

För att tillgodose patientens vilja krävs intubation och ventilatorbehandling, men enligt Socialstyrelsens riktlinjer får behandlingen inte påbörjas enbart i organbevarande syfte.

Det finns ingen möjlighet att handla i enlighet med såväl patientens vilja som gällande riktlinjer.

Vad är viktigast? Ska vi prioritera individens autonomi eller följa riktlinjerna?

Regionalt donationsansvarig läkare diskuterar fallet med två kollegor i landet.

Beskedet blir att respiratorbehandling inte får påbörjas.

Läkartidningen 38–39/2019

Efter det samlas tillgängliga intensivvårdsläkare för en diskussion som landar i att patientens autonomi och vilja ska respekteras.

Anhöriga informeras om regelverket och fattar enhälligt beslut om att gå vidare mot en möjlig organdonation.

Patienten intuberas och respiratorbehandling startas.

Efter ett dygn konstateras patienten avliden. Inom 18 timmar har organ donerats till flera mottagare med gott resultat.

Nya regler för organdonation

Prop. 2021/22:128

-stärka förutsättningarna för donation

-öka antalet organdonationer

-fler livräddande behandling genom transplantation

Donation

Koordinering

Transplantation

Vilka lagar berörs?

Lagen (1987:269) om kriterier för bestämmande av människans död

Lagen (1995:831) om transplantation m.m. (transplantationslagen)

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

§ Organbevarande behandling

§ Utredning donationsviljan

§ Medicinska förutsättningar

§ Sekretess mellan vårdgivare

§ Medicinska insatser efter döden

Brytpunktsbeslut Intensivvård

= ställningstagande till att inte inleda eller fortsätta livsuppehållande behandling

Vården övergår i palliativ vård

Dokumentation

Brytpunktsbeslut

Minst 2 leg läk

Brytpunktssamtal

**Intensivvård
livsuppe-
hållande
behandling**

**Brytpunkts-
beslut**

**Organ-
bevarande
behandling**

**Döden
fastställs**

**Medicinska
insatser
efter döden**

**Donations-
ingrepp**

Transplantation

§ Organbevarande behandling

Intensivvårdens livsuppehållande behandling byter namn till **Organbevarande behandling**

Fortsätta eller påbörja

Intubation

Organbevarande behandling får ges om man kan uppfylla tre skyddande förutsättningar:

-ska inte kunna vänta till efter döden

-ska inte medföra mer än ringa smärta eller skada

-ska inte hindra palliation

72 tim efter brytpunktsbeslutet

Särskilda skäl tex DBD till DCD

Dokumentation

”-ska inte medföra mer än ringa smärta eller skada”

JA

Respirator Vasopressor

CRRT Nya katetrar

Elkonvertering

Intubation

Fortsätta ECMO

NEJBÖR EJ:

Kirurgi

Starta ECMO

HLR med kompressioner

OBS Palliation vb

Organbevarande behandling pågår

Brytpunktssamtal

Utredning av donationsviljan

§ Organbevarande behandling

§ Utredning donationsviljan

§ Medicinska förutsättningar

§ Sekretess mellan vårdgivare

§ Medicinska insatser efter döden

§ Utredning av donationsviljan

Utredas utan dröjsmål med hänsyn tagen till närståendes situation

Utredning av donationsviljan

Känd vilja	Skriftligt, Muntligt, Registret
Tolkad vilja	Närstående måste vara eniga
Okänd vilja	Förmodat samtycke Anhörigveto borttaget

§ Utredning av donationsviljan

Utredas utan dröjsmål med hänsyn tagen till närståendes situation

Nytt Närståendevetet vid okänd donationsvilja borttaget

Närstående ska fortfarande tolka viljan om dom kan

Om viljan förblir okänd gäller som tidigare förmodat positiv vilja sk. förmodat samtycke

Nytt Personer med viss mycket grav funktionsnedsättning undantas från donation
(Svårbedömt!! *”uppenbarligen aldrig haft förmågan...”*)

Dokumentation

Organbevarande behandling pågår

Brytpunktssamtal

Utredning av donationsviljan

Utredning av medicinska förutsättningar

§ Organbevarande behandling

§ Utredning donationsviljan

§ Medicinska förutsättningar

§ Sekretess mellan vårdgivare

§ Medicinska insatser efter döden

§ Medicinska förutsättningar

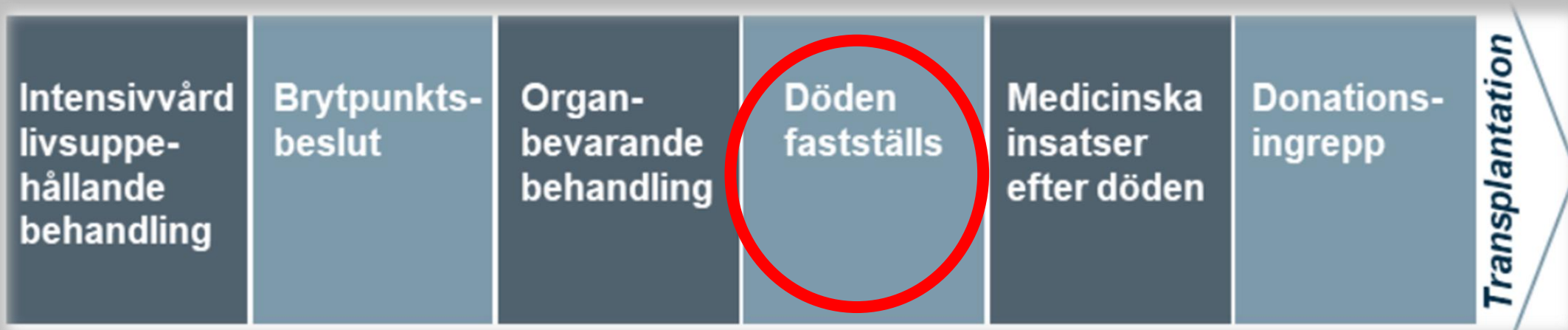
Medicinska förutsättningar kan påbörjas **efter donationsviljan** är klarlagd
(tex CT, Corangio, virologi, vävnadsprover)

Ingen sekretess mellan vårdgivare

Dokumentation

Utredning av medicinska förutsättningar får göras om man kan uppfylla två skyddande förutsättningar:

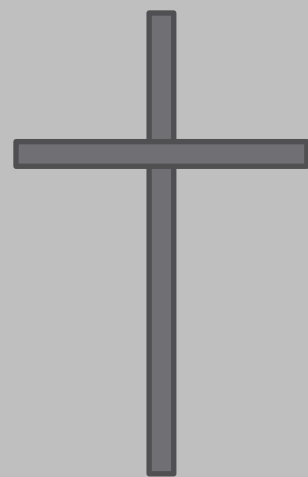
- ska inte medföra mer än ringa smärta eller skada
- ska inte hindra palliation

72 tim

24 tim

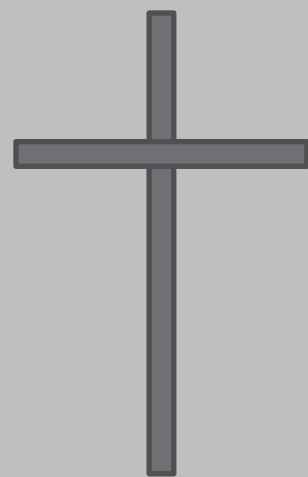

72 tim

24 tim

§ Organbevarande behandling

§ Utredning donationsviljan

§ Medicinska förutsättningar

§ Sekretess mellan vårdgivare

§ Medicinska insatser efter döden

§ Medicinska insatser efter döden

Organbevarande behandling byter namn till **Medicinska insatser efter döden**

Efter dödförklaring 24 timmars regeln

Fortsätta eller påbörja (NYTT)

Vad kan de nya lagarna leda till?

Organbevarande behandling

Längre vårdtid Fler IVA patienter < 0.5%

Transparens Avgiftsfritt

Inkl Intubation

Fler IVA patienter! Skrivs in med **KVÅ XV027?**
Nya samarbetsytor Neurologi Akutmottagning
Mycket tid för information Nya rutiner DAL DAS

Veto avskaffat

Ingen större effekt

Utr. medicinska förutsättningar tidigare?!

Kortare vårdtid!

Dokumenteringskrav

Behov journalmallar RDAL RDAS

KVÅ Koder

KVÅ XV027

KVÅ XV013

DBD patient

KVÅ XV027 → **KVÅ XV013**

DCD patient

KVÅ XV027

KVÅ Koder

XV027 Organbevarande behandling inför eventuell organdonation

Insatser som fortsätter eller påbörjas

XV013 Medicinska insatser efter döden inför eventuell organdonation

TIDIGARE: Vård av avliden inför eventuell organdonation

Insatser som fortsätter eller påbörjas

Avlidna på IVA

2022-09-29 Version 9.0

SOSFS 2005:10

3.1.1.9. Ej möjlighet att konstatera dödsfallet med cerebral angiografi.

Ändrad till:

3.1.1.9. Ej möjlighet att konstatera dödsfallet med kompletterande bilddiagnostik.

Godkända metoder: fyrcärlsangiografi, gammakameraundersökning.

Avlidna på IVA

2022-09-29 Version 9.0

Lag 1995:831 Om transplantation mm

3.1.1.12.Långvarigt beslutsoförmögen i vuxen ålder.

Den avlidne hade en funktionsnedsättning som gör det ej möjligt för personen att förstå innebörden av och ta ställning till donation (nytt svarsalternativ)

...om den avlidne vid sin död var vuxen och hade en funktionsnedsättning av sådan art och grad att han eller hon som vuxen uppenbarligen aldrig haft förmågan att förstå innebörden av och ta ställning till ett sådant (donations)ingrepp... ens med stöd eller särskilt anpassad information.

Avlidna på IVA

2022-09-29 Version 9.0

Lag 1995:831 Om transplantation mm

4.2.Tolkad vilja av närstående: fått ett tredje alternativ:

4.2.3.Negativt då närstående oense om tolkningen (tidigare 4.3.2.2)

4.3. Okänd vilja

- 4.2. Tolkad vilja av närstående *enval*
  - 4.2.1. Positiv till organdonation (*ej valbar om 3.1.1.6 vald*)
  - 4.2.2. Negativ till organdonation
  - 4.2.3. Negativt då närstående oense om tolkningen

Avlidna på IVA

2022-09-29 Version 9.0

Lag 1995:831 Om transplantation mm

4.3.1.1. Närstående utnyttjade inte sin vetorätt eller så saknades närstående. Ändrad till:

4.3.1.1. Närstående saknades* eller närstående kan ej tolka viljan (förmodat samtycke)

4.3.2.1. Närstående utnyttjade sin vetorätt (utgått)

4.3.2.2. Närstående oense (om tolkning av viljan. Nu 4.2.3.)

* Det finns inga närstående till patienten!

- 4.3. Okänd vilja *enval*
- 4.3.1. Förutsättningar för donation förelåg (*ej valbar om 3.1.1.6 vald*)
  - 4.3.1.1. Närstående saknades* eller närstående kan ej tolka viljan
- 4.3.2. Förutsättningar för donation förelåg ej
  - 4.3.2.1. Närstående fanns, men möjlighet att informera saknades
  - 4.3.2.2. Den avlidne har ej kunnat identifieras

* Det finns inga närstående till patienten!

Avlidna på IVA

2022-09-29 Version 9.0

Lag 1995:831 Om transplantation mm

6.7. Närstående ändrade sig till ett veto, alternativt framkom negativ donationsvilja sent i donationsprocessen.

Ändrad till:

6.7. Negativ donationsvilja framkom sent i donationsprocessen (veto utgått)

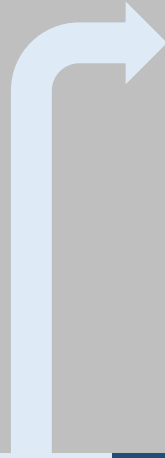
6.8. Övriga skäl (nytt svarsalternativ. Ej specificerat)

Tack!

DOKUMENTATIONSKRAV SOSFS 2009:30 och Transplantationslagen 1995:831

- ✓ Tidpunkten för brytpunktsbeslutet, grund för beslut
- ✓ Vilka två legitimerade läkare som tagit beslut
- ✓ Brytpunktssamtal, vilka som deltagit, anhörigas inställning
- ✓ Bedömningen att patienten efter döden kan bli aktuell som organdonator
- ✓ Kontakt med koordinator

- ✓ Tidpunkten för när den organbevarande behandlingen inleds och avslutas och om tiden överskrider 72 timmar, de särskilda skälen för detta
- ✓ Uppgifter om underrättelsen till närstående. Utredning av donationsviljan, hur utredning gick till och resultatet. Vilken tidpunkt utredningen inleds och avslutas
- ✓ Poliskontakt, namn, resultat
- ✓ Dödförklaring, när, direkta eller indirekta kriterier
- ✓ Donatorskaraktärisering (A4 papper som skannas)
- ✓ Beslut om donation (A4 papper som skannas)

- Brytpunktssamtal
- Donationsregister kontroll
- Donationsviljan utredning
- Medicinska förutsättningar får utredas efter klarlagd positiv vilja
- Poliskontakt i vissa fall

Intensivvård

Livsuppehållande
behandling

Brytpunktbeslut

Organbevarande
Behandling
& Palliation

Får pågå max 72 timmar

Dödförklaring

Medicinska insatser
efter döden

Får pågå max 24
timmar

Donationsoperation

JA

Respirator Vasopressor
CRRT Nya katetrar
Elkonvertering
Intubation
Fortsätta ECMO

NEJ BÖR EJ:

Kirurgi
Starta ECMO
HLR m kompr